

Úřad vlády České republiky

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., dr. h. c., předseda vlády

nábřeží Edvarda Beneše 128/4

118 01 Praha 1 – Malá Strana

Otevřená výzva k vyjádření stanoviska České republiky k ratifikaci Mezinárodních zdravotnických předpisů (IHR)

Vážený pane předsedo vlády,

obracíme se na Vás v reakci na četné dotazy ze strany veřejnosti v souvislosti s problematikou procesu přijímání novely Mezinárodních zdravotnických předpisů Světové zdravotnické organizace (tzv. International Health Regulations – IHR).

Dne 12. 3. 2020 byl na území České republiky v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, vyhlášen nouzový stav jakožto reakce na to, co bylo ze strany tehdy úřadující vlády označováno jako prokázaný výskyt koronaviru SARS CoV-2 v České republice. Následující období, až do ukončení stavu pandemické pohotovosti dne 5. 5. 2022, se neslo v duchu pošlapání nejzákladnějších lidských práv a svobod. Toto období bylo oprávněně nazýváno novodobým obdobím nesvobody a těchto pouhých několik let stačilo k tomu, aby veřejnost prožila alespoň v hrubých náznacích to, co bylo mnohými bezpečnostními analytiky, právníky i politology označeno jako první kroky eroze nejdůležitějších pilířů konceptu právního státu a postupný návrat k totalitnímu zřízení.

Cílem naší výzvy není provedení detailní rekapitulace a analýzy událostí let minulých, a proto na tomto místě postačí poukázat snad jen na dva dílčí aspekty, které jsou hodny připomenutí:

Prvním je naše zkušenost z fungování soudní ochrany, tedy záchranné brzdy tehdejšího nalomeného ústavního zřízení naší republiky, konkrétně přezkumu mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví ze strany Nejvyššího správního soudu. Ačkoliv jeho činnost nelze v žádném případě hodnotit pozitivně, je třeba uznat, že i on musel v desítkách případů konstatovat nezákonnost tzv. proticovidových opatření, která buď zrušil nebo alespoň označil za nezákonná, čímž opakovaně uznal právní názory, které jsme po celou dobu zastávali a zastáváme je dodnes.

Druhým je dokument s názvem *COVID-19: Získané lekce a cesta vpřed*, jehož autorem je Podvýbor pro pandemii koronaviru, součást Kongresu Spojených států amerických, ze kterého vyplývají závěry, na

kteřé náš tým odborníků, ale i další skupiny lékařů, analytiků a právníků, poukazoval téměř od samotného počátku likvidačních kroků vlády předchozí, ale i vlády současné. Ze zprávy lze uvést zejména následující skutečnosti: Reakce WHO na události související s onemocněním covid-19 byly naprostým selháním, dodržování 2-metrových rozestupů nebylo založeno na vědeckých podkladech, nařízení nosit roušky k ochraně před nákazou nebylo podloženo přesvědčivými důkazy, politika tzv. lockdownů způsobila nedožrnné škody ekonomice, ale i fyzickému a psychickému zdraví osob. Zástupci veřejné moci na úseku ochrany veřejného zdraví často šířili nepravdivé informace, což mělo svůj původ mj. v nezvládnutí povinnosti transparentního jednání a sdělování informací. To vše vyústilo v nárůst nedůvěry veřejnosti ve veřejnoprávní instituce. Je třeba připomenout i fakt, že navzdory veřejně deklarovaným slibům „vakcína“ proti onemocnění covid-19 nezastavila ani šíření, ani transmissi viru, a co se týče nařízení povinného očkování, zmíněný dokument tyto očkovací povinnosti opět hodnotí jako vědou nepodložené a působící více škody než užitku. Naproti tomu zpráva vyzdvihuje roli přirozené imunity, která byla naprosto ignorována ze strany odborníků na ochranu veřejného zdraví. Těmito závěry není obsah a kritický aspekt dokumentu zdaleka vyčerpán, ale pro názornou ilustraci postačí.

Žádný z dosavadních ministrů zdravotnictví nebyl schopen se k dané situaci postavit čelem a zatímco názory, které byly v průběhu doby koronavirové označovány jako dezinformace a lidé byly za tyto názory velmi často perzekuováni a označováni za dezinformátory či agenty jiných nepřátelských států, se staly fakty a zatímco žádný z představitelů obou vlád, které v České republice úřadovali v době „pandemické“, v sobě zatím nenašel ani zbytek důstojnosti, aby se veřejně za své počínání a počínání vlády, jejíž byl součástí, omluvil, tak Česká republika opětovně kráčí vstříc dalším zásahům do sféry své suverenity, ale i zásahům do lidskoprávní sféry svých občanů.

Zatímco na půdě Kongresu USA, ale i v jiných zemích, zaznívá neúprosná kritika Světové zdravotnické organizace za to, jakým způsobem naprosto selhala v procesu zvládnání situace související s nemocí covid-19, Světová zdravotnická organizace se snaží prosadit jednu z největších reforem.

Máme na mysli snahu o přijetí dvou zásadních dokumentů – Mezinárodní dohody o prevenci pandemií a připravenosti na ně (tzv. Pandemická úmluva) a novely Mezinárodních zdravotnických předpisů (tzv. MZP či IHR).

Protože tzv. Pandemická úmluva nebyla doposud dokončena, je naše současná pozornost zaměřena výlučně na „pozměňovací balíček“ novel Mezinárodních zdravotnických předpisů.

V období mezi 27. 5. 2024 a 1. 6. 2024 se konalo 77. zasedání Valného shromáždění Světové zdravotnické organizace, kde byl vysloven souhlas se změnami Mezinárodních zdravotnických předpisů prostřednictvím rezoluce WHA 77.17 přijaté dne 1. 6. 2024. Následně dne 19. 9. 2024 došlo ze strany Světové zdravotnické organizace k oficiálnímu oznámení těchto změn České republice, a to prostřednictvím dopisu s ref. č. C.L.40.2024.

INSTITUT PRÁVA
A OBČANSKÝCH SVOBOD

Od tohoto data, tedy 19. 9. 2024, běží lhůta 10 měsíců pro uplatnění případných výhrad či odmítnutí těchto změn ze strany České republiky vůči Světové zdravotnické organizaci, a to ve smyslu čl. 59, 61 a 62 Mezinárodních zdravotnických předpisů ve spojení s čl. 21 a 22 Ústavy Světové zdravotnické organizace. Hranicním termínem pro to, aby Česká republika tyto novely Mezinárodních zdravotnických předpisů odmítla, popř. učinila vůči nim výhrady, je tedy 19. 7. 2025.

Zpráva Světové zdravotnické organizace obsahuje výslovně tvrzení, že jakékoliv jednání v této věci ze strany České republiky po uplynutí této lhůty nebude mít z právního hlediska žádný význam. Výše popsaný stav je nutný doplnit o přesné znění ustanovení čl. 22 Ústavy Světové zdravotnické organizace, který zní: *„Řády usnesené podle článku 21 vstoupí v účinnost pro všechny členy potom, když jejich usnesení Zdravotnickým shromážděním bude řádně oznámeno, s výjimkou těch členů, kteří v lhůtě v oznámení určené ohlásí generálnímu řediteli své odmítnutí nebo výhrady.“* Tento mechanismus je právní teorií označován jako tzv. mechanismus opt-out – pro to, aby byla Česká republika vázána takovými dokumenty je zapotřebí pouze pasivní uplynutí stanovené lhůty.

K přijetí Mezinárodních zdravotnických předpisů, resp. jejich změn, zaujal své stanovisko i současný ministr zdravotnictví ve svém dopise č. j.: MZDR 13462/2024-2/MEZ. V něm potvrzuje, že Mezinárodní zdravotnické předpisy budou přijímány v režimu čl. 21 Ústavy Světové zdravotnické organizace a dodává, že se jedná o mechanismus, který se v minulosti aplikoval již několikrát – zmiňme např. novely Mezinárodních zdravotnických předpisů z r. 2005.

S těmito tvrzeními souhlasíme, přičemž ale pan ministr pokračuje tvrzením, že Mezinárodní zdravotnické předpisy **budou v rámci českého právního řádu podléhat ratifikaci**, neboť se bude jednat o prezidentskou smlouvu ve smyslu čl. 49 Ústavy ČR.

Jak si tedy současnou situaci vysvětlit? Nabízí se dva možné scénáře. Uplyne lhůta 10 měsíců (resp. 12 měsíců) a novely Mezinárodních zdravotnických předpisů se stanou pro Českou republiku automaticky závaznými v souladu s principem opt-out, neboť Česká republika se v dané věci nevyjádří a neuplatní žádné námitky. V takovém případě nebude žádná ratifikace potřebná a opakoval by se scénář z roku 2005, kdy taktéž došlo k rozsáhlým novelizacím Mezinárodních zdravotnických předpisů, kterými byla následně Česká republika vázána, a to bez jakéhokoliv procesu vnitrostátní ratifikace.

Druhým scénářem by byla již avizovaná vnitrostátní ratifikace Mezinárodních zdravotnických předpisů a jejich novel.

Názor ministra Válka je založen na odborných vyjádřeních ze strany Právní služby Rady EU, která konstatovala, že Mezinárodní zdravotnické předpisy jsou svou povahou „klasickou“ mezinárodní smlouvou. S tímto stanoviskem se ztotožnilo i Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Z těchto dílčích závěrů tedy vyplývá klíčový poznatek, že by mělo dojít k ratifikaci nejen novel Mezinárodních zdravotnických předpisů z roku 2024, ale mělo by dojít i k dodatečné ratifikaci Mezinárodních zdravotnických předpisů jakožto celku, neboť (být svým formálním označením se jedná o řád usnesený

podle čl. 21 Ústavy Světové zdravotnické organizace) z hlediska materiálního pojetí se jedná o mezinárodní smlouvu, a to se všemi právními následky.

Právní povahou Mezinárodních zdravotnických předpisů se dále zabývalo Ministerstvo zdravotnictví České republiky, které ve svém stanovisku pro vládu s ref. č. RP_MZ_14710_21_19122023 zpracovalo analýzu citující již zmíněné stanovisko Právní služby Rady EU. Ta uznala specifickou povahu Mezinárodních zdravotnických předpisů a dospěla k závěru, že s ohledem na skutečnost, že Mezinárodní zdravotnické předpisy jsou registrovány u generálního tajemníka OSN podle čl. 102 Charty OSN jako mezinárodní smlouvy, hodlá považovat Mezinárodní zdravotnické předpisy za mezinárodní smlouvu. Z toho opět vyplývá závěr o nutnosti řádného vnitrostátního schválení Mezinárodních zdravotnických předpisů formou ratifikace v souladu s čl. 49 Ústavy ČR.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, v dané věci panuje zejména z hlediska mezinárodního práva značná míra nejistoty. Tato nejistota v právním prostoru je zároveň umocněna i děním v geopolitické sféře a odklonem Spojených států amerických od Světové zdravotnické organizace. Kritika zaznívá i v mnohých dalších státech.

Jakkoliv podporujeme existenci mezinárodní odborné platformy pro řešení otázek zdravotního charakteru, zkušenosti s destruktivním působením Světové zdravotnické organizace během koronavirové pandemie nás přesvědčily o tom, že je nezbytné takovou platformu budovat na zásadách dobrovolnosti, názorové otevřenosti a apolitičnosti.

S ohledem na výše uvedené Váš žádáme o následující:

I.

Vzhledem k délce vnitrostátního ratifikačního procesu v Parlamentu České republiky a vzhledem k tomu, že Světová zdravotnická organizace musí od České republiky obdržet notifikaci výhrady, aby se předešlo automatické závaznosti novel Mezinárodních zdravotnických předpisů, Vás žádáme o zveřejnění stanoviska Vlády ČR k tomu, jak bude v předmětné věci postupovat.

Žádáme zejména, aby vláda veřejně uznala povahu Mezinárodních zdravotnických předpisů a jejich novelty coby mezinárodní smlouvy, která vyžaduje řádný proces vnitrostátní ratifikace obou komor Parlamentu ČR.

Žádáme současně, aby vláda bezodkladně doručila Světové zdravotnické organizaci nótu, kterou WHO uvědomí o tom, že Česká republika nebude novelami Mezinárodních zdravotnických předpisů z roku 2024 vázána bez předchozí ratifikace ve smyslu článku 49 Ústavy ČR.

Na ratifikačním procesu je nutno bezvýhradně trvat s ohledem na samotnou materiální povahu Mezinárodních zdravotnických předpisů, rozsah závazků vůči Světové zdravotnické organizaci i nevhodnost mechanismu automatické závaznosti.

II.

Žádáme Vás dále o zveřejnění transparentního postupu, jakým hodlá Vláda ČR zahájit proces jednání o ratifikaci tohoto klíčového dokumentu. Domníváme se, že veřejnost v této otázce je naprosto neinformovaná, což pouze přispívá k nedůvěře a následnému šíření různorodých nepravdivých informací.

Řešením není blokáce kritických webových stránek, pořádání honu na „proruské agenty“ ani jiné (kvazi-)cenzurní praktiky, ale vedení otevřeného dialogu, do kterého jsou zapojeny všechny úrovně naší společnosti. Takový dialog by měl ve své finální podobě dojít do podoby široké politické rozpravy na půdě Parlamentu ČR.

V současné době si nejsme vědomi žádné přítomnosti tohoto tématu v médiích ani na sociálních sítích, ale ani v politických kruzích.

Současný stav nejen v nás důvodně budí obavy z toho, že existují snahy, aby celá záležitost ohledně tématu covid-19 vymizela z povědomí občanské společnosti, aby běh lhůty, kterou Česká republika má na realizaci ratifikace, byl završen a aby následně došlo k automatické platnosti i účinnosti novel Mezinárodních zdravotnických předpisů z roku 2024 bez účasti médií, bez účasti veřejnosti, bez ratifikace, a aby bylo tímto způsobem opět zasaženo do suverenity České republiky.

Současný stav považujeme za naprosto nepřijatelný a to zejména v kontextu událostí let minulých a také toho, jak významný dopad může celý tento proces mít na občany České republiky.

Pevně věříme, že našim požadavkům vyhovíte, a to v zájmu posílení důvěry veřejnosti v orgány veřejné moci i v principy demokratického právního státu.

Předem děkujeme za Vaši odpověď.

Institut práva a občanských svobod, z. s.

JUDr. Tomáš Nielsen, předseda